

FILM AKO NÁSTROJ PREZENTÁCIE

Tematický celok / Téma		ISCED / Odporúčaný ročník
Reprezentácie a nástroje – práca s multimédiami Softvér a hardvér – počítač a prídavné zariadenia		ZŠ / 7-8.ročník – 1. metodika zo série 3 metodík 1 vyučovacia hodina
Požiadavky na vstupné vedomosti a zručnosti		
<ul style="list-style-type: none"> orientovať sa v štruktúre priečinkov počítača, ovládať základy práce so súborom ovládať nahrávanie videozáznamu zvolenou audiovizuálnou technikou vysvetliť pojem scenár a úlohu scenáristu (iŠVP – SJL – 5. ročník) vytvoriť dejovú osnovu audiovizuálneho diela 		
Ciele		
Žiakom osvojované vedomosti		Žiakom rozvíjané zručnosti a spôsobilosti
Práca s multimédiami: <ul style="list-style-type: none"> použiť konkrétne nástroje editora na skombinovanie videa, zvuku a textu rozhodnúť sa pre správne zariadenie pre zaznamenanie zvuku a obrazu Počítač a prídavné zariadenia: <ul style="list-style-type: none"> pracovať s prídavnými zariadeniami (nahrať video a zvuk, zosnímať obraz fotoaparátom alebo kamerou) skúmať nové možnosti použitia konkrétneho hardvéru Film, ako nástroj prezentácie: <ul style="list-style-type: none"> vysvetliť pojmy film, videoklip, žánre filmov naplánovať video ako postupnosť klipov, scenár filmu naplánovať úlohy pri tvorbe videa aplikovať zásady pri tvorbe videozáznamov vytvoriť videozáznam pomocou konkrétneho hardvéru 		Informatické myslenie: <ul style="list-style-type: none"> (ALG3) vytvárať vlastné algoritmy riešiace problém (postupnosti krokov, vytvárať scenáre) (DEK1) lineárna dekompozícia – lineárne rozdeliť procesy na menšie časti tak, aby sa dali využiť pre dosiahnutie cieľa (udalosti, rozdeliť prácu pre členov tímu (rovnomerná záťaž, uvažovanie o prerekvizitách, časový harmonogram)) (VYH3) posúdiť efektívnosť/vhodnosť postupu/nástroja na základe vybraných kritérií (posúdiť správnosť dekompozície)
Riešený didaktický problém		
<p>V bežnom živote ľudia stále majú u seba aspoň mobilný telefón, s ktorým dokážu robiť videozáznamy. Vznikajú amatérske videá, ktoré zdieľajú aj na sociálnych sieťach. Sú často nekvalitne pripravené bez koncepcie, s neurčeným cieľom ukázať niečo ostatným. Autor filmu, videa, alebo aj vlogu by mal vedieť pre koho a akým cieľom vytvára film, akú informáciu chce sprostredkovať alebo koho chce zabaviť.</p> <p>Počas plánovania scenára svojho videa žiaci sú vedení k tomu, aby všetky tie spomínané aspekty mali na zreteli, aby pripravili krátke video tak, že je im jasné čo chcú prezentovať, pre koho a ako.</p>		
Dominantné vyučovacie metódy a formy		Príprava učiteľa a pomôcky
<ul style="list-style-type: none"> projektové vyučovanie práca v trojčlenných skupinách podľa pracovného listu riadený rozhovor 		<ul style="list-style-type: none"> techniku pre záznam digitálneho videa pre každú skupinu (digitálna videokamera, digitálny fotoaparát, mobilný telefón, webkamera alebo tablet) pracovný list pre každú skupinu

Diagnostika splnenia vzdelávacích cieľov

Každá skupina predstaví svoj projekt, rozdelenie úloh vo svojom filmovom štábe a krátky scenár plánovaného videoprojektu. Vzájomne slovné hodnotia svoje produkty. Na konci pracovného listu vyplnia sebahodnotiaci test.

ÚVOD

Film, video a príbuzné médiá majú v našej kultúre veľmi významné miesto, ich dôležitosť sa premieta aj do učebných osnov.

Súčasnú generáciu študujúcich obklopuje elektronická audiovizuálna technika, takmer každý má aspoň mobilný telefón s jednoduchou aplikáciou. Je dôležité, aby vedeli zmysluplne a efektívne využiť digitálne záznamové prostriedky a použiť nástroje editora na skombinovanie videa, zvuku a textu.

Študenti by mali využívať svoje vedomosti a zručnosti na tvorbu nových výrobkov a procesov, tvoriť originálne diela pre seba vyjadrenie alebo prezentáciu skupiny. Počas tvorby videoprojektov by mali spolupracovať a komunikovať s rovesníkmi a odborníkmi, plánovať a riadiť aktivity, hľadať, hodnotiť, zbierať a eticky používať informácie z rôznych zdrojov. Je dôležité, aby si vedeli vyhľadávať a vybrať vhodné aplikácie na efektívne spracovanie multimediálnych záznamov.

Metodiky na tému digitálne spracovanie videa sa venujú plánovaniu a tvorbe vlastného videofilmu. Počas trojhodinového bloku žiaci majú vytvoriť vlastný projekt, vyučovacie hodiny by mali nasledovať v po sebe idúcich týždňoch. Hodiny sú plánované formou projektového vyučovania, plánovanie, prípravu a finálne spracovanie majú robiť na hodinách, ale nahrávať videozáznamy môžu v rámci domácej úlohy podľa vybranej témy v škole, mimo vyučovania ale aj doma. Na tvorbu videozáznamov môžu využiť aj mobilné telefóny, vlastné kamery, alebo v prípade potreby máme im sprístupniť školské záznamové techniky. Je dôležité upozorniť žiakov, že vytvorené projekty nemajú zverejniť na sociálnych sieťach, až po prezentácii v triede so súhlasom ostatných.

Metodiky sú vytvorené na základe projektového vyučovania, kde si žiaci vedomosti osvojujú počas práce v procese činnosti. Projektové vyučovanie poskytuje možnosti pre experimentálnu a bádateľskú činnosť. Zámerom projektového vyučovania je podnietiť žiaka k tvorbe množstva nápadov, hľadať odpovede na otázky, riešiť problémy.

Metodiky sú doplnené pracovnými listami, odporúčame ukladať žiakom do portfólia, zakladať napríklad do rýchloviazača.

Tematický plán metodík:

1. Film ako nástroj prezentácie
2. Digitálne spracovanie videa
3. Finálna úprava videa

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VYSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje
www.minedu.sk www.employment.gov.sk/sk/esf/ www.itakademia.sk

OSNOVA VYUČOVACEJ HODINY:

1. **Plánovanie:** Diskusia o multimédiách, úlohách vo filmovom štábe (20 min)
2. **Realizácia:** Plánovanie vlastného projektu (15 min)
3. **Prezentácia:** Predstavenie tém a scenárov (10 min)

PRIEBEH HODINY:

PLÁNOVANIE: DISKUSIA (CCA 15 MIN):

Tému zahájime diskusiou o multimédiách a filmoch.

Multimédiá sú určené pre informovanie a zábavu publika, sú kombináciou textu, zvuku, grafiky, videa a animácií.

Otázky pre žiakov:

- Aké druhy filmov poznáte, ako by ste ich vedeli opísať?
- Pomocou čoho vieme urobiť videozáznam?
- Poznáte program pre spracovanie videa?
- Na čo je dobré urobiť film?

Možné odpovede žiakov:

Druhy filmov:

- Hraný film (dobrodružný, komédia, historický film, muzikál, akčný film, horor...)
- Dokumentárny film (na dokumentáciu skutočnosti, reportáž, cestopisný, prírodopisný film ..)
- Animovaný film (kreslený, bábkový)

Videozáznam je možné zaznamenať:

- Kamerou, digitálnym fotoaparátom, mobilným telefónom, webkamerou, tabletom, ...

Známe programy na spracovanie videa:

- Windows Live Movie Maker, VirtualDub, WAX, Avidemux, VideoSpin, VideoPad Video Editor, Filmora, VSDC Free Video Editor

Film potrebujeme vytvoriť, lebo:

- je to zaujímavá, ale často aj žiadaná forma prezentácie svojich aktivít, výsledkov práce alebo činností
- je to moderná forma dokumentácie, namiesto užívateľskej príručky už častejšie sa používajú videotutoriály, videonávody
- rodinné video sa filmuje pre budúcnosť, nielen fotografie, ale aj filmy sú už bežnými rodinnými dokumentáciami

Odporúčame premietnuť krátke videá, aby sme ukázali, že základom dobrého videa je dobrý nápad a premyslený scenár.

Námety na motivačné filmy:

Krátke zábavné videá o optických klamoch:

<https://www.youtube.com/watch?v=9mujiXc54Fw> (16 s) Zach King: Teaching a cat to play chess

https://www.youtube.com/watch?v=pDaD2p8_XeQ (18 s) Zach King: Is this a water Bottle Flip?

Predstavenie produktu:

<https://www.youtube.com/watch?v=LSZPNwZex9s> (1:54 min) Predstavenie samostatného bicykla

Krátky dokumentárny film:

https://www.youtube.com/watch?v=WpyaEReq_0E (1:04 min) Nas Daily: Japan in 1 Minute!

Poznámka pre učiteľa:

Môžeme odporúčať žiakom ako inšpiráciu, pozrieť si doma krátke cestopisné filmy známych vloggerov, sú to amatérske videá, natočené jednoduchou technikou, spracované jednoduchým programom, kde využívajú jednoduché efekty :

<https://www.youtube.com/watch?v=hQa4GouJYA4> (15:27 min) Casey Neistat: The Vietnam

https://www.youtube.com/watch?v=nS_fAlndRE (8:33 min) Nas Daily: India

Začneme plánovať konkrétny projektový film.

Film tvorí **filmový štáb**, kde každý člen má svoju úlohu, je to rozsiahla tímová práca. Žiaci začnú riešiť úlohy **v pracovnom liste**, každý samostatne. **Riešia 1. a 2. úlohu.** Podľa pracovného listu zistia hlavné úlohy a roly filmového štábu. Je to samostatná práca žiakov cca za 5 minút.

Možné riešenia úloh:

Úloha 1	Napíšte, ktorý je váš najobľúbenejší film:	
	Druh filmu	Názov
	Hraný film	Titanic, Harry Potter, Green book, James Bond ...
	Dokumentárny film	Prežitie v divočine, How it works?, Tajomstvo gladiátorov ...
	Animovaný film	Minony, Ľadové kráľovstvo, Shrek, Toy Story, ...

Úloha 2	Zistite, kto akú má úlohu vo filmovom štábe. Doplňte funkcie k zodpovedajúcim popisom:	
	Zvukár, režisér, kameraman, strihač, scenárista	
	Úloha vo filmovom štábe	Popis úlohy
	Režisér	Tvorivý umelec, riadi dramatickú a umeleckú prípravu filmu.
	Kameraman	Natáča film, alebo riadi natáčanie, určí typ osvetlenia, použitie objektívov a filtrov.
	Strihač	Zodpovedá za strih a montáž filmových záberov.
	Zvukár	Nahráva zvuk pri natáčaní, naplánuje kde majú byť mikrofóny, d zvukové efekty, dostrihá zvuk ku videozáberom.
	Scenárista	Píše textovú predlohu pre výrobu filmu, konkrétny obsah, postu scénok, priemerne každá minúta filmu je rozpísaná na jednu str
	Vymenujte, aké ďalšie roly vo filmovom štábe ešte poznáte:	
	Kaskadér, architekt, maskér, hudobný skladateľ, kostymér, rekvizitár, asistent produk osvetľovač, herec, štatista, dramaturg atď...	

Riadeným rozhovorom žiaci si porovnávajú svoje odpovede v 1 a 2. úlohe.

V prvej úlohe mali uviesť filmy v jednotlivých žánroch. Pri diskusii môže dôjsť k miskoncepciám, napríklad žiaci často si mýlia napríklad čo je dokumentárny film, alebo dobrodružné spracovanie historickej udalosti. Dokumentárny film presne dokumentuje udalosť, alebo prírodný jav. Prostredie dobrodružného filmu môže byť na základe historických faktov ale môže obsahovať aj vymyslený príbeh.

Pri uvádzaní ďalších funkcií nezabudnite si pripomenúť hercov. Je herec nevyhnutný vo filme? Napríklad v dokumentárnych filmoch vôbec nemusí byť herec.

REALIZÁCIA: PLÁNOVANIE VLASTNÉHO PROJEKTU (CCA 15 MIN)

Keď už je každému jasné, aké sú hlavné úlohy vo filmovom štábe, začneme sa venovať otázke: čo sú hlavné ciele tvorby vlastného videa?

Učiteľ vytvorí trojčlenné skupiny, ktoré spoločne budú vytvárať projekt, vlastný film.

Učiteľ navrhne možné témy projektov:

- predstavenie vlastnej triedy alebo školy, osoby, mesta alebo obce,
- predstavenie produktu, reklama (softvér, hardvér, videohra...),
- predstavenie informatickej témy, IT problému z bežného života (diaľkové ovládanie TV, nastavenie programu pre pračku, umývačku riadu, osobné nastavenia Smartfónu, ...)
- videodokumentácia prírodovedného pokusu, javu,
- zásady slušného správania (pozitívne a negatívne príklady),
- rozhovory o povolaniach,
- video-recept, príprava jedla,
- cestopisné video, predstavenie krajiny, miesta,
- predstavenie techniky správneho cvičenia, športu, origami,
- zábavný príbeh, videoklip a pod.

Je možné zadať rovnakú tému pre celú triedu, a z vytvorených videoklipov urobiť globálny projekt, ktorý sa dá predstaviť aj napríklad na celoškolskom projektovom dni.

Žiaci pracujú v trojčlenných skupinách, ako mini filmový štáb, určia základné ciele a vytvoria scenár pre vlastný projekt, krátky videofilm na základe **3. úlohy pracovného listu**. Dĺžka filmu má byť maximálne 3 minúty, ale ak to téma dovoľí aj kratšia. Máme upozorniť žiakov, aby sa snažili byť strohí, vyzdvihli podstatu myšlienky, a využili nástroje nahrávania a úpravy čo najefektívnejšie. Medzi motivačnými filmami na začiatku Nas Daily napríklad predstavil Japonsko za 1 minútu, pričom ukázal mnoho dôležitých faktov o téme.

Žiaci v skupinách riešia otázky: Aký druh filmu chcú vytvoriť? Pre koho? Ako?

Vyzveme žiakov, aby si rozdelili úlohy v skupine, aby si určili roly vo svojom filmovom štábe.

Svoje plány zaznamenajú do pracovného listu.

PREZENTÁCIA: PREDSTAVENIE TÉM A SCENÁROV (15 MIN)

Žiaci stručne predstavia svoje plány, overíme, či správne pochopili zadanie.

Na otázku čím budú natáčať zrejme budú mať rôzne návrhy, podľa toho čo im poskytneme, alebo čo si využijú z vlastných záznamových techník. Učiteľ mal by byť otvorený na rôzne riešenia. Cieľom je, aby sa

žiaci naučili pracovať s rôznymi prístupnými technológiami. Na základe ich plánov zadáme **domácu úlohu: nahrať videozáznamy ku filmu**. Pracovné listy si nechávajú u seba.

Upozorníme žiakov na dodržanie **zásad pri tvorbe videozáznamov**. Formou diskusie sformulujeme tieto zásady na základe nesprávne natočeného videa. Odporúčame premietnuť ukážkové video zle natočeného videozáznamu: <https://youtu.be/Y4DXDIGx4FU>

Základné pravidlá pri natáčaní môžeme sformulovať nasledovne:

- Logickú následnosť záberov treba dobre premyslieť.
- Scény je potrebné kvalitne osvetliť, aby zábery boli dostatočne svetlé ale nie príliš osvetlené, nemali by natáčať oproti oknu alebo Slnku.
- Zábery je vhodné viackrát natočiť, skontrolovať kvalitu a ostrosť videosekvencií.
- Kameru treba držať vodorovne, lebo krivá nahrávka sa neskôr už nedá upraviť.
- Na zabezpečenie stability obrazu podľa možnosti je vhodné používať stojan (statív) alebo oporu.
- Ostrosť záberu treba nastaviť pred natáčaním a nie počas natáčania.
- Zábery by sa mali točiť bez zoomu, zoomom je vhodné pripraviť správnu kompozíciu pred filmovaním. Zoom v amatérskom digitálnom fotoaparáte má spravidla len rýchlu jazdu. Začína prudko (dokonca neraz skokovo) čo na videu pôsobí zle. Pri jednoduchých kamerách automatika nevie, ako má zaostriť. Pritiahnutím zoomu zrazu je obraz celkom neostrý. Trvá aj niekoľko sekúnd, kým kamera zaostrí - ak vôbec zaostrí.
- Zoom sa dá nahradiť strihom, vtedy treba pripraviť prvý záber o celku, potom druhý záber má byť polo detail a tretí záber celkový detail.
- Ak sa rozhodnú pre zoom, najprv asi 4 s je vhodné ukázať statický záber, napríklad celkový pohľad na krajinu, potom plynulým ťahom priblížiť na detail, a po priblížení taktiež treba dopriať divákovi poriadne si prehliadnuť priblížený detail, či celok.
- Pri filmovaní zoomom je veľmi dôležité mať kameru na stojane - pritiahnutý zoom je na pohyby kamery mnohonásobne citlivejší.
- Niektoré fotoaparáty umožňujú pri videozázname nastaviť aj framerate - počet obrázkov za sekundu. Novšie prístroje ponúkajú výber - 15 obrázkov za sekundu alebo 30 obrázkov za sekundu. Frekvencia 30 obrázkov za sekundu podáva prakticky dokonale plynulý záznam pohybu.
- Originálny materiál treba archivovať, pri editácii filmu budú pracovať len s kópiou.

Po stručnej prezentácii svojich plánov na základe reakcie spolužiakov vyplnia sebahodnotiaci test, hodnotia si svoje pripravené scenáre.

Poznámka pre učiteľa:

Ak žiaci nemajú možnosť urobiť filmové zábery doma, nemajú prístupnú záznamovú techniku, odporúčame venovať jednu hodinu na prípravu videozáznamov pomocou školskej techniky, prípadne nahrávať ich po vyučovaní v mimoškolských priestoroch, alebo po dohode s ostatnými kolegami na iných vyučovacích hodinách. Napr. reportáž na hodine slovenského jazyka, prírodovedný pokus na hodine fyziky, chémie alebo biológie, zásady slušného správania na etike v rámci medzipredmetových vzťahov.